

Datum: 17 november 2025

Diarienummer: LI2025/01546

Till: Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Remissvar från Växtbaserat Sverige gällande Kompletterande promemoria till betänkandet Livsmedelsberedskap för en ny tid (SOU 2024:8)

Växtbaserat Sverige är en branschorganisation som verkar för en ökad produktion och konsumtion av växtbaserade livsmedel. Våra medlemmar består av såväl små start-ups och internationella livsmedelsföretag: Nordic Sea Farm, Nestlé/Hälsans Kök, Oatly, Orkla Foods Sverige, Proteinish och DUG Foodtech.

Växtbaserat Sverige vill i egenskap av branschorganisation lämna synpunkter på den kompletterande promemorian och avgränsar sitt svar till den del som berör organisationens medlemmar direkt eller indirekt.

Övergripande kommentarer

- Växtbaserat Sverige tillstyrker behovet av att införa en ny lag för beredskapslager.
- Växtbaserat Sverige betonar att försörjningsberedskap bäst tryggas genom en stark inhemsk produktion kombinerad med fungerande handel inom EU:s inre marknad.
- Växtbaserat Sverige anser att regeringen bör beakta växtbaserade livsmedel som en strategisk kategori i beredskapsplaneringen.
- Växtbaserat Sverige efterlyser tydliga incitament och stöd för små och medelstora företag att delta i beredskapslagring.
- Växtbaserat Sverige noterar förslaget om statligt ansvar för beredskapslagring men betonar vikten av samverkan med näringslivet och av representation från växtbaserad sektor i kommande beredskapsorgan

Specifika kommentarer

Förslag till lag om beredskapslager i livsmedelskedjan

Promemorian föreslår att det i Sverige ska finnas beredskapslager av varor i livsmedelskedjan, med syftet säkerställa tillgången till nödvändiga livsmedel om Sverige är i krig eller krigsfara.

Växtbaserat Sverige tillstyrker behovet av en ny lag som reglerar beredskapslager. Vi anser att det är positivt att alla varor i livsmedelskedjan – och inte enbart varor i jordbruket – bör kunna omfattas, inte minst växtbaserade proteinråvaror (baljväxter, spannmål,

växtdrycker m.fl.) som kan lagras effektivt och bidra till självförsörjningsgraden.

Växtbaserat Sverige anser att regeringen, efter att lagen träder i kraft, ger ett kompletterande uppdrag till ansvarig myndighet att vid urval av livsmedel beakta näringsinnehåll, hållbarhet, klimatpåverkan och produktionsförutsättningar i Sverige.

Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen

Växtbaserat Sverige har inget att invända mot sekretessbestämmelserna i sig, men vill betona vikten av balans mellan sekretess och transparens. Livsmedelsbranschen måste ha goda planeringsförutsättningar och möjligheter till dialog med ansvariga myndigheter för att kunna planera sin produktion och delta i beredskapslagring.

Beredskapslager som åtgärd för tillgång till nödvändiga livsmedel

VBS tillstyrker promemorians bedömning att beredskapslager är en central åtgärd. Vidare vill VBS framhålla följande perspektiv:

- Växtbaserade livsmedel bör inkluderas som "nödvändiga livsmedel" i planeringen.
- Livsmedel väljs ut utifrån kriterier som hållbarhet, näringstäthet och lagringsduglighet.
- Lagring kan kombineras med ordinarie kommersiella flöden för att undvika svinn och kostnadsbelastning.

Regeringens beslut om vilka varor som ska lagras och var

VBS har inget att invända mot att regeringen ska fatta beslut om urval och geografisk spridning. Promemorian adresserar att berörda beredskapsmyndigheter kommer behöva bidra med omfattande information och analyser. Här vill VBS framhålla att beslutsunderlagen bör utformas i nära dialog och samverkan med berörda branschorganisationer för att säkerställa mångfald och regional anpassning.

Ansvar hos myndigheter, lagring i ordinarie värdekedjor

Promemorians föreslår att beredskapslager ska hållas av den myndighet som regeringen bestämmer (ansvarig myndighet). Ett sådant lager får även hållas av en enskild som den ansvariga myndigheten ingår avtal med (enskild lagerhållare).

VBS stödjer att lagring i första hand ska ske inom ordinarie värdekedjor, där kompetens, logistik och omsättning redan finns. Detta är särskilt viktigt för små och medelstora aktörer inom växtbaserad produktion, som annars riskerar att stängas ute.

VBS uppmanar att regeringen ger Livsmedelsverket eller Jordbruksverket i uppdrag att utarbeta särskilda samverkansavtal med växtbaserade företag för att inkludera dem i beredskapsstrukturen.

Varorna i beredskapslagren ska vara statlig egendom

Promemorian föreslår att de varor som beredskapslagras ska ägas av staten.

VBS noterar att förslaget att varorna i beredskapslagren ska vara statlig egendom. Om regeringen väljer att gå vidare med förslaget ser dock VBS vissa risker, exempelvis att varor inte omsätts innan bäst-före-datum vilket kan leda till kassation av varor. VBS vill betona vikten av en modell där vissa varor kan behöva omsättas för att inte förfaras, samt att lagerhållaren bör ha en skyldighet att för statens räkning göra det och på så sätt byta ut varorna i lagret.

Statens förhållande till enskilda lagerhållares borgenärer

Promemorian föreslår att köp av varor för statens beredskapslagring ska gälla mot säljarens borgenärer redan vid avtalets ingående, om köpet avser en bestämd vara eller en viss mängd i ett avgränsat lager. Om varan inte är bestämd ska köpet gälla först när den särskilts, märkts eller på annat sätt tydligt avsatts för beredskapslagringen.

VBS delar promemorians bedömning om behov av borgenärsskydd, men understryker att avtalen måste vara rättssäkra, tydliga och proportionerliga, så att de inte avskräcker mindre företag från att delta.